

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי צבי אלימלך מדינוב זצוק"ל בעל ה'בני יששכר' אגרא דפרקא ואגרא דכלה ועוד בנו של הגאון רבי פסח זצ"ל (סתלק ה"י טבת (תר"א))

פעם אחת בימים נוראים, לקח רבינו הבני יששכר סידור האר"י, ופתחו לפניו לפני העמוד, והיה פתוח על מקום אחד בכל זמן התפילה, ולא העביר שום דף. וישאלוהו אנשי שלומו בפליאה, אם הרבי מתפלל בסידור זה, מדוע אינו מעיין בכל דף מהסידור, ואם אינו מתפלל בו, למה פתחו לחינם, ולמה העמיד הסידור לפניו במשך כל התפילה.

ענה להם רבינו, אספר לכם מעשה: פעם אחת הגיע מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זצוק"ל לבית מדרשו לתפילת כל נדרי, וראו עליו שהוא נעצב. אחרי אמירת 'כל נדרי' הניח לפרוש כשעה חדא, ולאחר מכן ראו שרוח חדשה באה בקרבנו, וברוב שמחה יזמר בחדוה כל התפילה.

אחר יום הכפורים שאלוהו תלמידיו הקדושים, מה היה פשר העצבות בתחילה והשמחה בסוף. סיפר להם מרן הבעש"ט: בעיר אחת היה חוכר, שהאדון שלו אהבו מאוד. לחוכר היה בן יחיד קטן, וכאשר הלכו לעולמם החוקר ואשתו, לקח האדון ברוב רחמי את הילד הקטן לביתו וגידלו בתור נכר. אך גילה לו שהוא יהודי, ומסר בידו החפצים של הוריו, וביניהם היה גם סידור "קרבן מנחה", שבו היתה אמו מתפללת תמיד.

לימים כאשר הילד נתבגר קצת, ראה יהודים הבאים לעיר לקראת ראש השנה להתפלל עם אנשי העיר. לבו נחמץ בקרבנו, והחל להתעורר לשוב ליהדות הוריו, ובפרט מאחר שראה בחלום כל לילה את אביו ואמו שקראו לו לשוב ליהדות. כאשר הציע לאדון על התעוררותו לשוב ליהדות, לעג לו ולא הניח לו. אך כשהגיע ערב יום הכיפורים החליט לברוח מבית האדון ולהצטרף אל היהודים, וכך עשה ולקח עמו את הסידור של אמו.

בליל יום הכיפורים, ביקש הילד להתפלל, אך לא ידע כיצד עושים זאת, ובכה במר לבו. באותה שעה נתעורר רעש גדול בשמים, ועל כך התעצבתי, כי חששתי שמא יתייאש הילד ויחזור לאדונו. אך לפתע לקח הילד את הסידור ואמר לעצמו: רבנו של עולם, אמנם אינני יודע כיצד מתפללים, אך הנה הסידור לפניך, וכך הניח את סידורו על עמוד התפילה, ובכה בקול מר, באמרו שכביכול השי"ת יתפלל בשבילו. תפילה זו עשתה רושם רב בשמי מרומים, ובכך קרע הילד את כל הגזירות הרעות, והמתיק את כל הדינים, ולכן שמחתי שמחה גדולה.

כשרבינו הבני יששכר סיים את סיפורו אמר: גם אנחנו לא נדע מה נעשה, ואין אנו יודעים כיצד לכון את הכוונות הקדושות, לכן לקחנו את סידור האר"י ופתחנו אותו, שיהיה מונח לפנינו עם כל הכוונות, והשי"ת יגמור בעדינו לטובה, שיהיה נחשב כאילו כיוונתי את כוונות האר"י לכתובות בסידור שלפנינו.

כשאחד הצדיקים סיפר סיפור זה, סיים בהתפעלות גדולה על ענוותנותו של רבינו, שלמרות היותו מגדולי המקובלים בדורו וממארי דרזין, כמו שרואים בכל ספריו הקדושים, עם כל זה בגודל שפלות רוחו ראה עצמו כמי שעדיין אינו יודע מאומה.

הטעם שרעיון לימוד 'הדף היומי' התקבל בחביבות בכל העולם

השפיע עשירות גדולה לאברהם אבינו, מפני שהלך להפיץ את אמונת ה' בכל העולם כולו, והיה מוכרח לקחת עמו רכוש גדול, כי הטיפשים מתייחסים בנימוס ובודך ארץ רק למי שהם רואים אצלו כסף ועושר.

וכן אנו מוצאים בגמרא בדף היומי שלנו (סנהדרין לו), **מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד** וכו', **מימות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד**. מדוע דווקא אלו השלשה זכו לעשירות ביחד עם תורתם, כי אלמלא היו רואים עשירות אצל משה רבינו, לא היו מוכנים לקבל התורה ממנו, ואלמלא היו רואים עשירות אצל רבינו הקדוש מסדר המשנה, ואצל רב אשי מסדר הגמרא, לא היו מקבלים את תורתם.

כל דף גמרא מורכב מהרבה מקומות בכל רחבי תבל

הרעיון הנפלא של לימוד 'הדף היומי', התקבל בעם היהודי כנכס צאן ברזל, עד עצם היום הזה לומדים בו רבבות אלפי יהודים בכל מקום בעולם. הרבי של כולנו מייסד הדף היומי מרן רבי מאיר שפירא זצוק"ל, היה נותן הסבר לרעיון לימוד הדף היומי, וככה הסביר:

הגמרא בדף היומי שלנו (סנהדרין לח): **אמר רב אושעיא משמיה דרב, אדם הראשון גופו מבבל, וראשו מארץ ישראל, ואבריו משאר ארצות. עגבותיו, אמר רב אחא, מאַקְרָא דאַגמא. ופירש רש"י, כשהקב"ה ברא את גופו של אדם הראשון 'עפר מן האדמה' (בראשית ב, ז), נלקח העפר מבבל, שהיא עמוקה מכל הארצות. וראשו מארץ ישראל, שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות. ואבריו, ידיו ורגליו, משאר ארצות. עגבותיו, מאַקְרָא דאַגמא, שהוא מקום מבבל, עמוק מאד.**

ענין זה מלמדנו, שכאשר רוצים להקים דבר שיושב על ידי כולם, ושיופץ בעולם כולו, חייבים חלקי החומר להיות בעלי מורכבות רב גונית, ורק אז יוכל למצוא את מקומו בכל אתר ואתר.

הבה ונבדוק מהותו של 'דף גמרא', ה'משנה' יצר רבינו הקדוש בארץ ישראל, בדומה ליצירת האדם, **'ראשו מארץ ישראל'**. הגמרא עצמה סודרה בבבל על ידי רב אשי, **'גופו מבבל'**, ומפרשי הדף, רש"י ותוספות חיו ופעלו בצרפת, הרא"ש באשכנז, הרמב"ם בספרד, המפרשים האחרונים המהרש"ל המהרש"א והמהר"ם, בפולין, זאת אומרת **'אבריו משאר ארצות'**. לכן - סיים רבינו רבי מאיר שפירא, נקלט רעיון 'דף היומי' והתחבב כל כך בכל הארצות, כי הדף היומי מייצג את האיחוד של כל חלקי תבל, וכל ארץ וארץ מרגישה את קירבתה ושייכותה לדף גמרא.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם סנהדרין דף לח: א' אלול תשע"ז)

הפירוש הנפלא בגמרא שלמד מרן רבינו החתם סופר זצוק"ל מן האיכר

אחד התלמידים החשובים של מרן רבינו הקדוש בעל החתם סופר זצוק"ל העיד, שכל הדברים והשיחות חולין שנדברו בפני רבו החתם סופר, עשה מהם רבו לימוד התורה ממש. וסיפר דוגמא אחת:

פעם נסע ביחד עם רבו בימי הקיץ לנוח באיזה כפר, והתאכסן שם אצל איכר אחד. לפנות ערב כששב האיכר מעבודתו לביתו, ופגש באורחו החשוב, התאונן לפניו שמצבו רע יותר מכל האיכרים, כי כולם עובדים עבודות השדה רק בקיץ, ובחורף יש להם מנוחה ושלווה. אמנם הוא מלבד עבודתו בשדה, יש לו גם אומנות לחתוך קנים דקים הגדלים באגמים, ועבודה זו אפשר לעשות רק בימי החורף בעת הקור, כשהאגמים נקפאים, ויכולים לחתוך את הקנים בקלות, ונמצא שאין לו מנוחה לא בימות החמה ולא בימות הגשמים.

כשהלך האיכר ממנו, אמר החתם סופר לתלמידו, מאיכר זה למדתי פירוש נפלא על הגמרא דנה לגבי דיין ש'טעה בדבר משנה' שהדין חזר ובטל לגמרי. אמר ליה רבינא לרב אשי, אפילו אם טעה רק בברייתות של רבי חייא ורבי אושעיא, אמר ליה, אין. ואפילו אם טעה רק במימרות של רב ושמואל, אמר ליה, אין. שוב שאל רבינא לרב אשי, ואפילו אם טעה רק במימרות שלי ושלך, השיב לו רב אשי, **'אטו אנו קטלי קני באגמא אנו'**. ופירש רש"י, קטלי קני - קוצצים קנים ומלקטי עצים. כלומר, אחרי שאמרתו לך שאף הטועה בדברי האמוראים האחרונים חזר, מה אנחנו גרועים מאמוראים אחרים.

דקדק מרן החתם סופר, למה נקט דוקא אומנות זו של **'קטלי קני'**, אם מפני שאינה אומנות נקיה, היה לו לנקוט ולומר שהם לא 'גורפים ביבין'. אמנם על פי מה שאמר לי האיכר עכשיו, הובן לי הדבר הפלא ופלא, דכך התכווין רב אשי לומר לרבינא, מה אתה סובר שאינני לומד כלל, כי טרוד אני באומנותי בין בימות החמה ובין בימות הגשמים כמו האיכרים שאפילו בימות הגשמים הם קוצצים קני האגם, הלא אינני 'קטלא קניא', ולכל הפחות בימות הגשמים דאי שאני לומד.

תורה וגדולה במקום אחד

חבורת משכילים שאלו פעם את הרבי הקדוש הסבא קדישא מרז"ן זצוק"ל, אשר כידוע ניהל את חצירו הקדוש ברחבות, והתנהג בגינוני מלכות, הכיצד מתיישבת צדקות ביחד עם עשירות.

השיב להם הרבי מרז"ן בחכמה, אנחנו רואים שהשי"ת

קירבתה
ושייכותה
לדף
גמרא

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

באר"י הקדוש שאין לי שום הבנה בדבריו הקדושים, אולי אזכה בס"ד בהמשך להבין ולהתייגע בדבריו, בספרו שער הכוונות דרושי חנוכה, מביא לרמוז, כי גם חנוכה נקרא 'רגל' מכלל המועדים.

חייב אדם לקבל פני רבו ברגל (ר"ה ז:), בספר פני יהושע למסכת ראש השנה (שם) מובא, שכל גדול בדורו ואיש קדוש, מיקרי רבו. זכיתי בנר הראשון של חנוכה, להשתתף בהדלקה של מנהיג ישראל, המנורה הטהורה, הוד כ"ק מרן הרבי מבעלזא שליט"א. ולמחרת היום ביום ראשון של חנוכה, להתפלל שחירת הלל, בהיכל בית המדרש הגדול בקרית בעלזא ירושלים עיה"ק, עם מרן אדמו"ר שליט"א.

לאחר התפילה זכיתי לגשת לתת יד, ולהתברך ממושכות מהרבי שליט"א. הראיתי לרבי שליט"א מה שכתוב בזוהר הקדוש פרשת ויגש (ח"א דף רח.), אז דער צדיק איז מקיים די וועלט - שהצדיק הוא קיום של העולם. להעניק למרן אדמו"ר שליט"א את החוברת הנפלאה של אחי הבכור, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, בעל 'מאורות הדף היומי', הגאון רבי חיים דוד קובלסקי שליט"א, 'ותן בלבנו', זוהר משנה הלכה וכו'. זכיתי גם לתת גליון 'מתיקות הדף היומי' על חנוכה, מובא שם מאמר על חנוכה, מהמחותר הוד כ"ק מרן הרבי ממעליץ שליט"א. לבשר למרן שליט"א בשורה טובה ומשמחת, ולבקש ברכה לעתיד, רגעי נצח שילוה אותי בס"ד לכל החיים.

מי שזכה להשתתף בהדלקה הראשונה של חנוכה בבעלזא, ראה דיניי, רבנים, עמך בית ישראל, שבאו מכל הארץ, לראות ולשמוע איך מרן אדמו"ר שליט"א מדליק ומייטיב את הנרות. בספרים הקדושים מובא, שהנרות הם נשמות של כלל ישראל, הרבי שליט"א עסוק כל השנה להאיר כל הנשמות שבעולם, אפילו מי שחלילה נפל לא עליכם ה' ירחם לדיוטה התחוננה, הפסוק אומר (שמואל ב יד, יד), לבלתי ידח ממנו נדח.

למחרת היום זכיתי להתפלל בד' אמות של הרבי שליט"א, להתעלות טפח מעל הקרקע בהלל השלם. אנחנו מתפללים בהלל השלם, 'כי לשמן תן כבוד על חסדך על אמתך', כמה חסדים בנגלה ובנסתר מרן אדמו"ר שליט"א עושה יומם ולילה, 'לשמך', כמה כבוד שמים מרן מרבה בכל העולם כולו.

אחרי התפילה, נכדו חביבו של מרן אדמו"ר שליט"א, הבחור החשוב שיגע באהלה של תורה שחפץ בעילום שמו, ביקש ממני, שאני יבקש ויתחנן מהציבור, שירבו בתפילה ותחנונים לחיזוק הכוחות של הרבי שליט"א. עניתי לו, שאני זוכה בס"ד כל פעם שאני מדבר על זקיני שליט"א, לעורר את הציבור, ואני הקטן אין יום שאני מסיח דעת ממרן אדמו"ר שליט"א. וכמה מתאים לזה ההמשך בהלל, 'אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני', יהודי המתחנן לבורא עולם, שהצדיק יוכל להמשיך להשפיע בבריות גופא, תפילתו נענית.

בהמשך 'כי גבר עלינו חסדו', כמה חסדים גלויים ונסתרים יש לרבי שליט"א. כשעומדים ליד אדמו"ר שליט"א בתפילה בחנוכה, הזעקה 'אנא ה' הושיעה נא', יש לזה משמעות אחרת לגמרי. ההמשך 'וחסידך צדיקים עושי רצונך', כלל ישראל זוכה לחיות בדור שהצדיק משפיע ללא הפסקה, רחמים וחסדים טובים.

עוד חשבתי אחרי התפילה, בעל הניסים מתפללים, 'ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך', הידבק במידותיו של הקב"ה, מרן אדמו"ר שליט"א עסוק יומם ולילה להרבות כבוד שמים. סיפר לי יהודי לפני שבוע, שהוא נכנס לאדמו"ר שליט"א לפני כעשרים שנה, עם 'זמירות' יפה ומהודר שהוציאו אצלו בחצר הקדוש לכבוד השמחה הגדולה שם, מרן שליט"א עיין ממושכות בזמירות, מודה לו על הזמירות, ושואל עובר לעשייתן את אותו אדם, וואס איז די קומענדיגע זאך, א סידור - מה הדבר הבא שאתה הולך להדפיס, אולי סידור. להרבות כבוד שמים. אז מה הפלא, שאנחנו זוכים לראות פירות ופירי פירות בחצר הקדוש בעלזא.

באותו הלילה הכרתי לראשונה את הגה"ח ראש ישיבת מעיין הברכה ללימוד פנימיות התורה. למחרת לאחר התפילה פגשתי אותו שוב, והוא אמר לי רמב"ם נפלא, עם הרמב"ם הזה הוא חידש תירוץ למה מרן אדמו"ר שליט"א מקפיד להיות חזן בהלל, הרמב"ם הוא בהלכות חנוכה (פרק ג הלכה יב), וכך לשונו, 'מנהג קריאת ההלל בימי חכמים הראשונים כך היה, אחר שמברך הגדול שמקרא את ההלל' וכו'. רואים מכאן להדיא, שההלל שייך לאדם גדול, לכן מרן אדמו"ר שליט"א מתפלל ההלל.

הפירות היפים של בעלזא, פגשתי היום גם את ראש ישיבת והראנו בבנינו, מזכה הרבים שמוסר את גופו ונפשו להרבות כבוד שמים, בנן של קדושים, רבי מרדכי מושקוביץ שליט"א, התלמידים שלו סיפרו לי היום אחרי התפילה, שהוא זוכה לקירבה יתירה ממרן שליט"א, הכרת הטוב לרבי מרדכי.

רבי מרדכי מדבר אתי על הרמב"ן הידוע בסוף פרשת בא (שמות יג, ז), רמב"ן שכל יהודי צריך לשנון בעל פה, וכך לשונו, 'ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם, יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון' וכו'. מרן רבי אליהו לופיאן צוק"ל היה אומר, שראוי מינימום ללמוד את דברי הרמב"ן הללו פעם אחת בחודש.

לפי זה הסביר הרב מושקוביץ, למה אין הבדלה אחרי חנוכה, כי מה זה חנוכה, חנוכה זה הודאה על ניסים, וכשיהודי משנן לעצמו שכל דבר שקורה איתו זה נס, אז הוא ממשיך להודות 'על הניסים' לא רק בחנוכה, רק בכל השנה כולה, אז מובן הפלא ופלא למה אין הבדלה אחרי חנוכה.

נסיים את הפתיחה בדבר תורה ששמעתי אתמול ממרן אדמו"ר שליט"א אחרי ההדלקה, שהדוד צוק"ל קדוש ה' מרן מהר"א מבעלזא זי"ע היה אומר מאביו מרן הרבי הקדוש מהר"ד מבעלזא זי"ע, להסביר למה יש שמונת ימי חנוכה, הרי ביום הראשון היה שמן, אז הנס אם כך הוא רק שבעה ימים, והסביר, שהיום הראשון גם היה בדרך נס. ולפי הרמב"ן בפרשת בא שהזכרנו, זה מובן עוד יותר, כי הכל זה רצף של ניסים.

מרן אדמו"ר שליט"א מברך בסוף התורה, שנזכה לניסים ונפלאות וישועות. נברך את מרן הרבי שליט"א, שילוה אותנו בקרוב ממש בבריאיות איתנה לקבל פני משיח צדקנו, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור - סנהדרין ט ד, ט, כ"ה כסלו תשפ"ה)

מאוצרות הפרשה

וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים (ב, כה). ופירש רש"י, וידע אלקים - נתן עליהם לב ולא העלים עיניו. יבואר על דרך משל, לעני המבקש מעשיר למלאות שאלתו ובקשתו, דהגם שיש יכולת ביד העשיר למלאות בקשתו, מכל מקום הוא צריך מקודם לדבק מחשבתו בצער העני כדי שיתעורר לרחם עליו ולמלא בקשתו.

כן הדבר הזה, כשישראל הם בצער צועקים להשם יתברך לרחם עליהם, ואכן הקדוש ברוך הוא ממלא תמיד כל שאלות עמו בית ישראל, אך האדם צריך לדבק מחשבתו ותפלתו להקב"ה, ולכן 'תפלה' לשון התחברות מלשון 'נפתול אלקים' וגו' (בראשית ל, ח), ואז

הקדוש ברוך הוא כביכול מחבר את עצמו להם כדי לרחם עליהם. וזהו

'וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים', וידע הוא התחברות, מלשון 'וידע אדם' (בראשית ד, כה), וזהו **'וידע אלקים'**.

(קדושת לוי, שמות)

ותפתח ותראהו והנה נער בוכה ותאמר מילדי העברים זה (ב, ו). על פי דברי זוהר הקדוש, שעד פ' שנה לא היה יכול משה רבינו ע"ה לבא למדריגה הזאת לגאול את ישראל ממצרים, מחמת הזוהמא שנמשך עליו בנגיעת בת פרעה בו בעודנה עובדת כוכבים, ולכן היתה מוכרחת להתגייר (מגילה יג.), כי אם לא נתגיירה לא היה מצויאות למשה להיות הגואל. ולזה כשראתה אותו בוכה מחמת נגיעתה בו, **ותאמר מילדי העברים זה**, ולכן גם עצם הסתכלותה בו היה פגם בנפשו, ולזה היה בוכה, על מה שנפגם עוצם קדושתו הגדולה על ידה.

נקודה למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661